

Programi IPA 2010 i Bashkimit European për Shqipërinë

*Asistencë Teknike për Forcimin e Kapacitetit të
Ministrisë së Mjedisit në Shqipëri për Hartimin dhe
Detyrimin e Legjislacionit Kombëtar Mjedisor*

(Europe Aid/130987/C/SER/AL)

Raporti i Tarifave
Tarifat e Lejeve të Mjedisit
Agjencia Kombetare e Mjedisit
Aktiviteti C.3

I. Draft

Ky projekt Financohet nga
Bashkimi Evropian

Titulli i Projektit:	Asistence Teknike për Forcimin e Kapacitetit te Ministrisë se Mjedisit në Shqipëri për Hartimin dhe Detyrimin e Legjislacionit Kombëtar Mjedisor	
Numri i projektit:	Europe Aid/130987/C/SER/AL;	
Nr i kontrates:	2011/275-693	
Vendi:	Republika e Shqipërisë	
	Përfituesi	Kontraktori
Emri:	Ministria e Mjedisit	Grontmij A/S
Adresa:	Rr. e Durrësit, Nr 27, Tirane, Shqipëri	Granskoven 8 DK-2600 Glostrup
Personi i Kontaktit:	Ardiana Sokoli	Paolo Bacca
Telefon:	+355 4 2270622	+355 4 2226493
E-mail:	Ardiana.Sokoli@moe.gov.al	Paolo.Bacca@selea.al
Data e raportit:	24 Qershor 2014	
Titulli:	Raporti i Tarifave – Lejet e Mjedisit	
Autoret:	Etleva Canaj	
QA :	Paolo Bacca & Kurt Terpgaard Jensen	

Mirënjohje

Ekipi i projektit dëshiron të shprehë mirënjohje për të gjithë personat dhe ekspertët nga të gjitha institucionet dhe palët e interesuara të përfshira në mbledhjen e të dhënave dhe informatave dhe të gjithë personat dhe organet që kanë mbështetur zhvillimin e këtij materiali. Falënderime të veçanta shkojnë për drejtuesit e Ministrisë së Mjedisit dhe Agjencisë Kombëtare të Mjedisit.

Ky raport është përgatitur nga një ekip projekti që punon për Grontmij. Gjetjet, interpretimet dhe konkluzionet e shprehura në këtë dokument janë vetëm ato të Grontmij dhe nuk duhet në asnjë mënyrë të merren për të pasqyruar mendimet dhe politikat e Komisionit Evropian.

Tabela e Permbajtjes

	Faqe
LISTA E SHKURTIMEVE	4
1 PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE & REKOMANDIME	5
2 HYRJE	6
3 PERDORIMI I PARASHIKIMEVE	7
3.1 Vendosja e nje pagese ne kuptimin e krijimit te nje cmimi efektiv	7
3.2 Llogaritja e kosos së administratës vënë në dispozicion të subjekteve përgjegjëse qeveritare	8
4 LLOGARITJA E KOSTOS	9
4.1 Niveli i saktësisë	9
4.2 Numri i instalimeve	9
4.3 Specifikim i detyres	9
4.4 Administrimi i kohes se kerkuar	11
4.4.1 Koha e shpenzuar nga administrata e Agjencise Kombetare e Mjedisit	11
4.4.3 Koha e kerkuar per Sektoret specifik	11
4.5 Kosto Standarte	12
4.5.1 Kosto ne page	12
4.6 Llogaritja e kosos dhe pageses	12
5 PERMIRESIMI I VLERESIMEVE	14

LISTA E SHKURTIMEVE

BAT	Teknikat më të mira në dispozicion
BREF	Permbledhje, Referencat me te mira Mjedisore
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave
VNM	Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis
VKE	Vlera kufi e shkarkimeve
EPL	Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit
EUD	Delegacioni i Bashkimit Evropian në Shqipëri
GIS	Sistemi Informativ Gjeografik
MM	Ministria e Mjedisit
AKM	Agjencia Kombëtare e Mjedisit
QKL	Zyra Kombëtare e Licencimit
REA	Agjencitë Rajonale të Mjedisit
SEI	Inspektorati Shtetëror Mjedisor
SELEA	Mbështetje per hartiminin dhe zbatimin e legjislacionit mjedisor ne Shqiperi

1 PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE & REKOMANDIME

Analiza e paraqitur justifikon nevojën për një rritje të tarifave të lejeve mjedisore të Tipit A, B dhe C, bazuar në koston administrative të shpenzuar për procesin e shqyrtimit të lejeve dhe kryerjen e inspektimit mjedisor në Shqipëri.

Deri me sot nuk ekziston një tarifë e tillë, përveç tarifës administrative që paguhet pranë QKL-se.

Tarifat që rekomandohen si një “Pagese vjetore” paraqiten si më poshtë vijon:

Leje e Tipit A	1500 euro ose 225,000 Lekë
Leje e Tipit B	800 euro ose 120,000 Lekë
Leje e Tipit C	0000 euro ose 000,000 Lekë

Duhet të theksohet se Tarifat e rekomanduara, krahasuar me vendet e Rajonit p.sh. me Maqedoninë janë 2-3 herë më të ulëta, dhe krahasuar me vendet e BE-se janë 20-50 herë më të ulëta.

Të ardhurat nga tarifat nëse është e mundur ose duhet të kthehen në sektorin e mjedisit për të mbështetur drejtpërdrejt institucionet si Inspektorati i Mjedisit dhe Agjencia Kombëtare e Mjedisit ose në Fondin për Mjedisin.

Analiza e mëposhtme ofron analizë të detajuar të situatës aktuale në Shqipëri.

2 HYRJE

Ne mbeshetjet dhe ne zbatim të Legjislacionit mjedisor Shqiptar dhe ne vecanti, Ligji nr.10 431 date 09.06.2011 "Per mbrojtjen e mjedisit", Ligji nr. 10 440, date 07.07.2011 "Per vleresimin e ndikimit ne mjedis", Ligji nr.10 448, date, 14.07.2011 "Per lejet e mjedisit", VKM nr. 46, date 29.01.2014, "Për krijimin dhe mënyrën e organizimit dhe funksionimit të Inspektoriatit Shtetëror të Mjedisit, Pyjeve dhe Ujërave, ndermerret ky studim per percaktimin e koston administrative te nevojshme per procesin e lejeve, dhe konkretisht nga administrata e AKM dhe IM.

Sistemi i Parandalimit dhe Kontrollit të Integruar të Ndotjes (IPPC) e përcaktuar në Direktivën IPPC aplikon një qasje të integruar mjedisore të rregullimit të aktiviteteve të caktuara industriale. Kjo do të thotë se shkarkimet në ajër, ujë (duke përfshirë edhe shkarkime në kanalizime) dhe toka, plus një sërë efektesh të tjera mjedisore, duhet të konsiderohen së bashku. Kjo gjithashtu do të thotë se rregullatorët duhet të përcaktojnë kushte për leje në mënyrë që të arrihet një nivel i lartë i mbrojtjes së mjedisit në tërësi.

Këto kushte janë të bazuara në përdorimin e Teknikave më të Mira në Dispozicion TMD (BAT), e cila balancon koston e operatorit perkundrejt përfitimeve nga mjedisi. IPPC ka për qëllim të parandalojë emisionet dhe prodhimin e mbeturinave dhe kur kjo nuk është e mundur, reduktimin e tyre në nivele të pranueshme. IPPC gjithashtu merr qasje të integruar përtej detyrës fillestare nëpërmjet lejes për restaurimin e vendeve kur aktivitetet industriale kane pushuar.

Thelbi i IPPC është se operatorët duhet të përdorin opsionin më të mirë në dispozicion për të arritur një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit të marra si tërësi. IPPC e arrin këtë duke kërkuar leje që të bazohet në përdorimin e teknikave më të mira të disponueshme (BAT). Kjo, së bashku me një shqyrtim të kushteve lokale mjedisore, karakteristikat teknike të instalimit dhe vendndodhjen e saj, siguron bazën për përcaktimin e kufirit të emisionit Vlerat (ELVs) dhe kushtet e tjera të lejes.

Qasja TMD (BAT) siguron se kostoja e zbatimit të teknikave nuk është tepruar në lidhje me mbrojtjen e mjedisit që ato ofrojnë. Ndjekja e BAT tregon se si mund të parandalojë demet në mjedis si dhe investimi për përdorimin e tyre të jetë i justifikuar.

Per te zbatuar Direktiven e emisioneve industriale nivele te ndryshme te administrates se shtetit ekzekutojne nje numer te madh detyrash. Keto detyra kerkojne angazhimin e nje numri te caktuar te burimeve njerezore sic jane punonjesit e administrates perfsjire ketu Inpektoret e Mjedisit si dhe ekspertet e AKM. Gjithashtu kerkohet dhe angazhimi i eksperteve apo konsulenteve te jashtem, kerkohet kontribute in kind sic jane zyra, pajisje te ndryshme, kompjutera etj. Te gjitha keto te perkthyer ne para.

Analiza qe ne do te paraqesim perfsjine pikerisht kete kosto ne te gjitha strukturat e Shqiperise.

Nje pjese e kesaj kostoje mund te mbulohet nga operatoret qe detyrohen te zbatojne kete Direktive duke paguar nje fee vjetore.

Ne kete studim do te paraqitet nje analize e shkurter e koston administrative te Agjencise Kombetare te Mjedisit ne procesin e leshimit te Lejeve Mjedisore ,koston Administrative te Inspektoriatit te Mjedisit ndaj operatoreve te ndryshem industriale te cilet kane detyrimin e zbatimit te Direktives se Parandalimit dhe Kontrollit te Integruar te Ndotjes (IPPC Directive), ne Shqiperi.

3 PERDORIMI I PARASHIKIMEVE

Analiza ndermerr dy propozime:

- Vendosja e një pagesë si një mjet për të krijuar çmimet efektive të tregut, dhe
- Llogaritja e kostos së administratës për të lehtësuar burime duke u vënë në dispozicion të subjekteve përgjegjëse qeveritare

3.1 Vendosja e nje pagese ne kuptimin e krijimit te nje cmimi efektiv

Kostimi i administrimit të lejeve në mënyrë të vecante të Tipit A që zbatojnë IPPC Directive ka për qëllim në radhë të parë në vlerësimin e tarifave që do të mbledhen nga industritë që kërkojnë leje.

Supozimi themelor është se industritë duhet të mbulojnë koston e prodhimit të mallrave dhe shërbimeve. Në procesin e prodhimit, Industritë konsumojnë faktorët e prodhimit, dmth pajisje, lende të para dhe krahun e punës ose punetoret të cilat paguhen me çmimin e tregut të punës. Kjo kosto reflektohet në çmimet që industritë janë duke kërkuar për mallrat e prodhuara dhe kjo mund të supozohet se konsumatorët në fund po paguajnë për burimet e përdorura në prodhimin e mallrave.

Industritë janë duke përdorur objektet e mjedisit në mënyrë që të prodhojnë mallrat apo të kryejnë shërbimet për të cilat ato janë ngritur. Këto objekte përfshijnë për shembull ajrin dhe ujën si receptorët e emetimeve nga procesi i prodhimit. Niveli i emetimeve duhet mbajtur në një nivel të pranueshëm e cila bazohet në mbledhjen dhe perditesimin e njohurive në lidhje me mjedisin dhe efektet e shkarkimeve të kombinuara këto me informacion mbi nivelet e emetimit të mbledhura nga vetë industritë.

Kostot e Lejeve tek industritë perkthehen në kuptimin e termit “Kohe Punë” dhe “Pajisje” të cilat nevojiten për monitorimin e emisioneve. Shpenzimet e tilla lindin në tregjet përkatëse për pajisje dhe të punës dhe janë të përfshira në llogaritjet e kostos të kompanive individuale ashtu si çdo kosto tjetër të prodhimit dhe që reflektohet në çmimet për mallrat e prodhuara vetëm si kosto direkte të prodhimit të përshkruar më lartë.

Kostot e Lejeve të shoqërisë në drejtim të “pajisjeve” dhe “kohe e punës” në institucionet publike të ngarkuara me dhënien dhe zbatimin e lejeve. Ashtu si kostot direkte dhe indirekte të shkaktuara nga industritë, këto kosto janë kosto për shoqërinë. Shpenzimet e tilla janë shkaktuar në procesin e prodhimit të mallrave përkatëse, në këtë rast lejet dhe si çdo kosto të tjetër duhet të përbejnë bazën për llogaritjen e çmimit të mallrave të prodhuara dhe të shërbimit.

Kur kjo llogaritje është bërë, në çmimin e mallrave do të reflektohet kosto e prodhimit të mallrave dhe për pasojë, do të jenë konsumatorët të cilat do të paguajnë çmimin dhe vuajnë humbjen (në kuptimin financiar për të blerë një mall alternativ) në mënyrë që të përfitojnë nga mallrat e vecanta.

Eshtë e qartë nga sa u analizua më lart që matja e kostos administrative është e rëndësishme në lidhje me informimin e konsumatorit i cili duhet të dijë të zgjedhë ndermjet mallrave të ndryshëm, për të cilat kostoja e menaxhimit të mjedisit është përfshirë.

Analiza e ndërmarrë këtu do të synojë përcaktimin e “Pageses” që do të paguhet nga industria, dhe në këtë mënyrë të sigurojë që industria gjatë llogaritjes së çmimit të produktit duhet të ketë në vëmendje që të përfshijë dhe kostot mjedisore.

3.2 Llogaritja e kostos së administratës vënë në dispozicion të subjekteve përgjegjëse qeveritare

Një konsideratë shtesë në vlerësimin e kostos administrative është që Vendimmarresit të vënë në dispozicion burimet e nevojshme financiare dhe njerëzore, Agjencive përgjegjëse qeveritare. Në rastin e Lejeve të Tipit A përgjegjësia i mbetet Ministrisë Mjedisit në vecanti Agjencisë Kombëtare të Mjedisit dhe Inspektoratit të Mjedisit.

Perspektiva për këtë është për të mundësuar MM dhe Qeverinë e Shqipërisë për të vënë në dispozicion burimet financiare për MM për të administruar procesin e lejeve që zbatojnë Direktivën e Parandalimit dhe Kontrollit të Integruar të Ndotjes (IPPC Directive).

- Siç është supozuar më lart, kjo është një metodë e thjeshtë ku Industritë të ngarkohen me një pagesë ku të ardhurat nga kjo pagesë do të përdoren për mbulimin e kostos në MM. dhe institucionet e ngarkuara sic janë Agjencia Kombëtare e Mjedisit dhe Inspektorati i Mjedisit, të përfshirë në procesin e dhënies së lejeve.
- Në momentin që është vendosur zbatimi i Lejeve të Tipit A (zbatimi i IPPC Directive) dhe sistemi i lejeve IPPC zbatohet, por se një sistem i pagesës së kostos administrative nuk është krijuar ende, atëherë do të jetë e nevojshme që Ministria e Mjedisit të sigurojë fonde nga burime të tjera financiare ose nga buxheti i shtetit.
- Në rast se kjo pagesë do të shkojë perseri në Ministrinë e Financave dhe jo në buxhetin e Ministrisë së Mjedisit do të kemi po të njëjtën situatë,

Gjithashtu Qeveria mund të vendosë që një pjesë të kostos ta paguaje Industria dhe pjesa tjetër e kostos mund të mbulohet me buxhetin e shtetit. Një tjetër alternativë mund të jetë që për një periudhë kohe kjo kosto të mbulohet nga buxheti i shtetit dhe gradualisht të fillojë të mbulohet nga Industritë.

Ne rast se nuk ka burime alternative në dispozicion do të jetë e nevojshme në mënyrë të informuar të përdoren llogaritjet e kryera në këtë studim.

4 LLOGARITJA E KOSTOS

4.1 Niveli i saktësisë

Për të arritur dy objektiva kryesore, vlerësimet duhet të plotësojnë kërkesat e ndryshme në aspektin e saktësisë,

- Në parim për të patur një sistem më efektiv të çmimeve, duhet të llogaritet kostoja dhe të bëhet vlerësimi për çdo instalim individual. Për arsye praktike në këto analize, kostot brenda sektoreve nuk ndryshojnë aq shumë për të garantuar vlera të veçanta për instalimet individuale dhe në këtë mënyrë vlera specifike të sektorit do të mjaftojë.
- Në Ministrinë e Mjedisit si ministri përgjegjës për lejet, është mesazhi i mjaftueshëm po të alokohet një vlerë totale. Niveli i saktësisë në vlerësimet për këtë arsye është e përcaktuar nga kërkesa për çmimet efektive të cilat do të jenë më të kërkuar. Kjo kërkon vlerësim individual në nivel sektori, dhe për disa sektorë të futur nën-sektorëve në mënyrë që të lejojë për dallimet në përmasa dhe kompleksitet brenda sektorit.

Shqetësimi kryesor në llogaritjen e kostos administrative për lejet është një ushtrim i cili nuk është projektuar me pare në Shqipëri, për këtë arsye, llogaritja e kostos do të bazohet në metodën e thjeshtë të vlerësimit të kohës së nevojshme e projektuar nga disa eksperiencat ndërkombëtare dhe në ekspertizën e vendit. Ky rezultat është një llogaritje e kohës që konsumohet për të administruar një leje standarte.

4.2 Numri i instalimeve

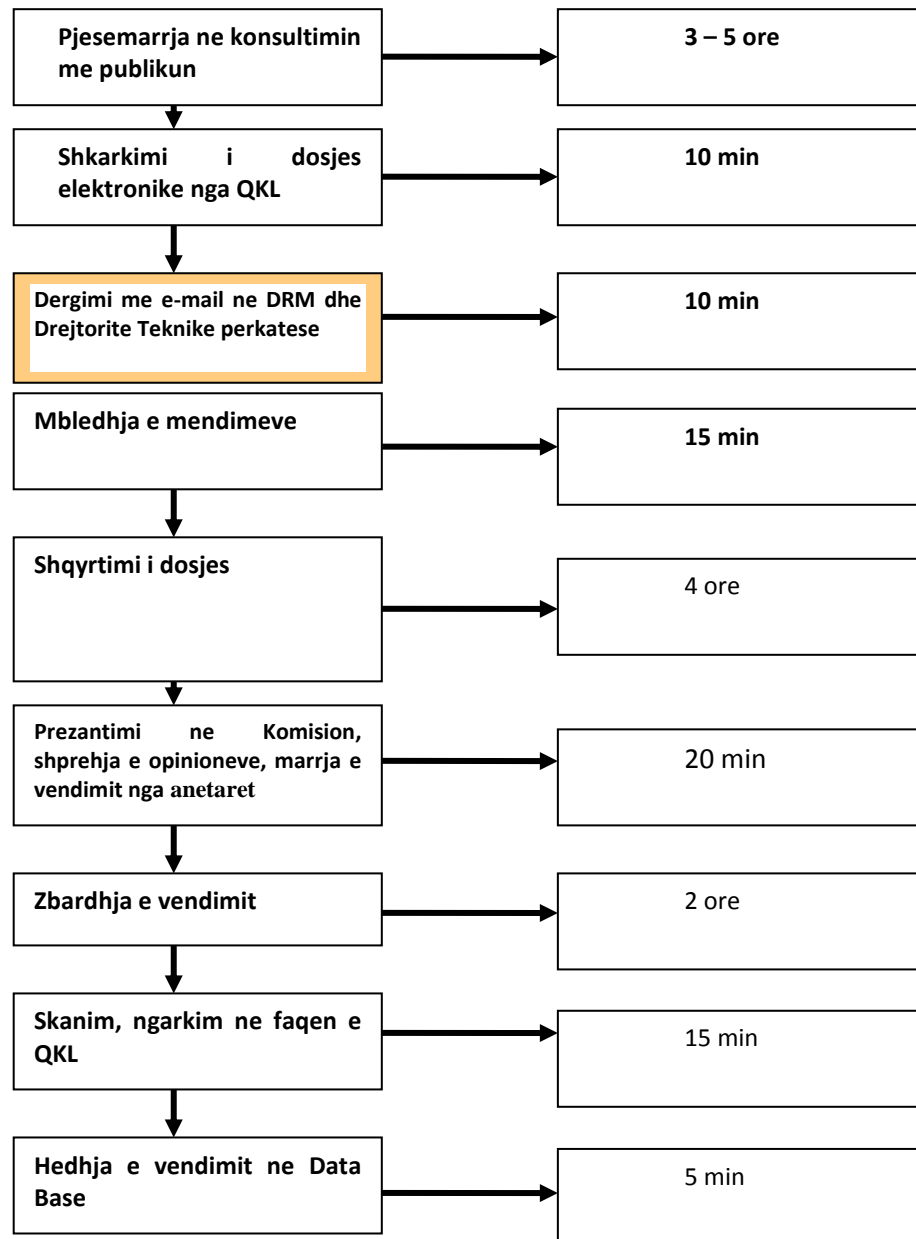
Në Tabelën e mëposhtme paraqitet numri i instalimeve. Burimi i informacionit janë nga AKM, Inspektorati i Mjedisit dhe Projekti SELEA.

Table 1: Numri i instalimeve për vitin 2013

	Numri i instalimeve	A	B	C
Energjitike	27	11	15	1
Metalurgjike	15		15	15
Minerare	134	1	132	1
Kimike	6	1	5	
Mbetje	52	2	50	
Te tjera	82	9	70	3
Totali	316			

4.3 Specifikim i detyrës

Kostoja më e madhe është koha e nevojshme për stafin administrativ për të menaxhuar lejet. Metoda e zbatuar për të llogaritur kohën e nevojshme për të administruar një leje është dhënë në procedurën e mëposhtme:

Procesi i lejeve është i ndarë në një numër detyrash të përcaktuara. Koha e drejtpërdrejtë (shih më lartë) është ndarë për detyrat e hollësishme të veçanta të cilat mbulojnë rreth gjysmën e kohës totale të dhënë për procedurën e lejes. Gjysma e mbetur e kohës është vlerësuar për detyra jo të specifikuar "përpunimin e kërkesës", të cilat nuk do të mund të specifikohen në mënyrë të qartë.

Pasoja është rreziku i vlerësimit të gabuar të detyrave të paspecifikuara krahasuar me një vlerësim të bazuar në të gjitha detyrat për një njësi të vetme.

Instalimet i përkasin sektorëve të ndryshëm dhe koha e nevojshme për të proceduar një leje është i ndryshëm nga sektori në sektor. Çdo sektor është vlerësuar dhe koha e nevojshme për të proceduar një leje është treguar si një përqindje e kohës së nevojshme për të lëshuar një leje standarde.

Koha dhe detyrat e alokuara për secilin detyrë është paraqitur në Tabelën 3. "Koha për sektoret specifik".

Rezultatet janë:

- Një tregues i numrit të ditëve efektive të punës të nevojshme për procesin e lejeve për të gjitha instalimet e identifikuar.
- Një tregues i numrit të ditëve efektive të punës të nevojshme për procesin e lejeve të një instalimi

4.4 Administrimi i kohës së kërkuar

4.4.1 Koha e shpenzuar nga administrata e Agjencisë Kombëtare e Mjedisit

Nga të dhënat e paraqitura në Tabelën e mëposhtme, koha e nevojshme për një proces leje për një instalim është:

675 min, që do të thotë kohë efektive e punës e barabartë me 11.5 ore = 1.4 ditë pune

Për të gjitha instalimet rezultojnë se: 1.4 ditë pune X 1303 instalime = 1824.2 ditë pune

4.4.2 Koha e shpenzuar nga administrata e Inspektoratit të Mjedisit.

Tabela 2: Numri i Inspektimeve

Instalimet	Numri i inspektimeve në vit
Instalimet Industriale	750
Mbetjet	1250
Te tjera ku përfshihen Lejet e tipit B e C	5000
Total:	7000

Për vitin e marrë në studim është viti 2013 ku numri i inspektimeve është 7000 në vit, duke supozuar 200 ditë pune efektive, atëherë koha e nevojshme për një proces leje për një instalim është 35 ditë pune. Numri i instalimeve është 1303 x 35 ditë = 45 605 ditë pune.

Numri total i ditëve të shpenzuara do të quhet "koha direkte", e nevojshme për procesin e një leje pra është 1.4 + 35 = 36.4 ditë pune.

4.4.3 Koha e kërkuar për Sektorët specifik

Në tabelën e mëposhtme paraqitet koha e shpenzuar nga AKM dhe Inspektorati i Mjedisit, për sektorët specifik.

Vlerësimi përfshin një vlerësim të madhësisë dhe kompleksitetit në sektorët e zgjedhur, duke përfshirë sektorët e nën sektorët e Energjisë e të metalurgjisë (hekurit e celikut) pritet që për Lejen aktuale do të jetë më komplekse se për lejen standarde. Kështu në këto dy sektorë pritet që koha e nevojshme të jetë dyfishi i kohës së një leje standarde. ndërsa sektorët e tjerë pritet të marrin kohë sa një leje standarde ose dhe më pak kohë se për një leje standarde.

Tabela po ashtu tregon numrin e instalimeve në çdo sektor dhe llogaritjen e numrit të përgjithshëm të ditëve të nevojshme për një leje për çdo sektor dhe numri i përgjithshëm i ditëve të nevojshme për të përfunduar procesin e lejes.

Tabela 3: Koha për Sektoret specifike

Instalimet e sektoreve dhe nensektoreve	Përqindja e kohës së parashikuar nga koha e një leje mesatare IPPC	Numri i Instalimeve	Ditet totale të sektorit për administrimin
Energji 1	200 % i.e. (2.8+70) dite	11	72.8*11=800.8 dite
Energji 2	100 % i.e. (1.4+35) dite	15	35.4*15=531dite
Total Energji	-	26	1332 dite
Metalurgji 1	200 % i.e. 2.8 +70 dite		
Metalurgji 2	100 % i.e. 1.4+35 dite	15	35.4*15=531 dite
Total Metalurgji	-	15	531 dite
Minerare	80 % i.e. 28.32 dite	134	28.35*134=3795 dite
Kimike	80 % i.e. 28.32 dite	6	28.32*6=170 dite
Mbetje	40 % i.e. 14.16 dite	52	14.16*52=736.32 dite
Te tjera	30 % i.e. 10.6 dite	82	10.6*82=869.2 dite
Totali:	-	315	7433.4 dite

4.5 Kosto Standarte

4.5.1 Kosto ne page

Një page mesatare për një ekspert në AKM dhe ne Inspektoratin e Mjedisit është 56,500 leke muaj duke përdorur buxhetin e shtetit si një burim. Si Kosto vjetore të pagave kjo korrespondon me $56\,500 \times 12 = 678,000$ leke për një ekspert ku janë përfshirë dhe kontributet për sigurime shoqërore e shëndetësore si dhe tatimet mbi pagën.

Duke supozuar 200 dite efektive punë në vit, kostoja për një ditë punë për procesin e lejeve llogaritet në vlerën 3390 leke në ditë.

4.6 Llogaritja e kostos dhe pageses

Në Tabelen 3 paraqitet llogaritja e kostos së sektorit, koston totale si dhe llogaritja e pageses nga operatorët sipas sektoreve.

Table 4: Llogaritja e Kostos dhe Pageses

Sektori	Nr.i Instalimeve	% e mesatares se kohes administrative per IPPC leje	Ditet/Leje	Totali dite /per sektor	Kosto/Leje ne Leke	Kosto per sektor ne leke	Kosto per permit in EUR	Kosto per sektor in EUR
Energji 1	11	200	72.8	796	246 792	2 714 712	1763	19 391
Energji 2	15	100	36.4	546	123 396	1 850 940	881.4	13 221
Metalurgji 1	-	200	72.8	-	-	-	-	-
Metalurgji 12	15	100	36.4	546	123 396	1 850 940	881.4	13 221
Minerare	134	80	29.12	3902	98 717	13 228 051	705	94 486
Kimike	6	80	29.12	174.7	98 717	592 301	705	4230
Mbetje	52	40	14.6	757	49 494	2 573 688	354	18 408
Te tjera	82	30	11	902	37 290	3 057 780	266	21 812
Totali:	315	100		7683.7		25 868 412		184 769

5 PERMIRESIMI I VLERESIMEVE

Një vlerësim më të saktë mund të gjenerohet duke specifikuar nën detyrat për përpunimin e aplikimit. Kjo nuk do të kishte kuptim nëse nuk do të kishim një numër fillestar të instalimeve të cileve iu është dhënë leja, në këtë mënyrë do të bëhet e mundur vlerësimi i kostos aktuale.

AKM duhet të realizojë sistemin e regjistrimit si për koston financiare ashtu dhe për kohën e përdorur nga stafi, në mënyrë që të jete në gjendje për të bërë vlerësimin. Nëse nuk do të kemi këtë regjister apo nuk do të përditesohet, atëherë çdo përmirësim i vlerësimeve apo vetë koncepti i vlerësimit nuk do të kishte kuptim.